

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

FACULTAT D'EDUCACIÓ

CRIANÇA 0-3

Acompanyament a les famílies en xarxa

MÀSTER CRIANÇA 0-3 I ACOMPANYAMENT A LES FAMÍLIES EN XARXA

Curs 2021-2022

PRESENTACIÓ

L'etapa que s'inicia amb la gestació fins als 3 primers anys és una de les més transcendents del cicle vital. Alhora, el naixement, el post-part i els primers mesos de vida conformen un període crític, tant per als infants com per als progenitors, ja que amb el primer fill o filla ens convertim en mares i pares, i la família es transforma profundament.

La complexitat que comporta la criança és universal. Totes les persones, quan transitem per aquesta etapa de la vida, som vulnerables i necessitem suport material, emocional, orientacions educatives i reconeixement social i polític. Les necessitats dels infants i progenitors durant aquest període són úniques i específiques. Per això, també úniques i específiques haurien de ser les respostes polítiques adreçades a la petita infància i les famílies.

Existeix un consens generalitzat en destacar els beneficis d'una parentalitat positiva i una criança responsiva. Per a tal fi, totes les mares i pares -en tant que principals educadors- necessiten sentir-se acompanyats i que formen part d'una àmplia xarxa de suport que va més enllà de la que algunes famílies poden trobar en el context escolar.

En definitiva, l'acompanyament a les famílies amb infants entre els 0 i 3 anys suposa un repte psicoeducatiu i sociopolític de gran magnitud, com a conseqüència d'una major diversificació i complexitat de la pròpia estructura i organització familiar, laboral i social. El benestar de les nostres societats i la igualtat d'oportunitats entre famílies en situació de vulnerabilitat i famílies amb major capital cultural i socioeconòmic, així com entre homes i dones, dependrà en gran mesura de la inversió que fem, tant en polítiques adreçades a la petita infància com en la formació i especialització dels professionals.

Aquest màster ofereix les estratègies i els recursos per tal que l'acompanyament professionalitzat sigui competent i satisfactori, tant per a les famílies (infants i adults) com per als professionals.

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

FACULTAT D'EDUCACIÓ

CRIANÇA 0-3

Acompanyament a les famílies en xarxa

OBJECTIUS

- Aprofundir en els coneixements específics sobre el **desenvolupament evolutiu dels infants i les seves necessitats**.
- Adquirir coneixements específics sobre els processos de formació de la **parella, la gestació, el naixement, la maternitat, la paternitat, la criança i l'educació en el context familiar**.
- Identificar les condicions que afavoreixen una **criança saludable i responsable**.
- Reforçar les competències per **l'apoderament dels pares i mares**, tot incrementant el seu grau de confiança per criar i educar les filles i fills.
- Formar nous professionals per **acompanyar a dones i homes en l'assumpció d'una nova identitat** quan es converteixen en mares i pares, ajudant a comprendre tant les pròpies necessitats i estats emocionals com les dels seus fills/es.
- Adquirir estratègies i habilitats per al **treball en grups de suport a la criança** amb infants i famílies.
- Capacitar nous professionals per **intervenir preventivament en l'àmbit de la petita infància**, potenciant la consolidació d'un vincle afectiu de qualitat i un entorn adequat per al desenvolupament dels infants.

COMPROMÍS ÈTICO-POLÍTIC

- Defensar l'**interès superior de l'infant** en tots aquells àmbits i situacions que afecten el seu benestar.
- Contribuir a la conscienciació sobre el paper crucial dels **0-3 anys com a etapa determinant** en el desenvolupament de la personalitat i les habilitats cognitives, emocionals i socials de l'infant.
- Afavorir el **reconeixement social a la criança i potenciar el paper dels progenitors** com a principals agents educatius i de cura.
- Contribuir a la conscienciació sobre l'**impacte positiu i reductor de les desigualtats socials de gènere que tenen les polítiques de suport a la criança 0-3**.
- Fer aportacions al debat sobre les **polítiques públiques de suport a les famílies en la criança**.

4 RAONS PER ESCOLLIR AQUEST MÀSTER

1. Per la seva bona combinació entre **teoria i pràctica**

Formació exigent en la reflexió crítica i les noves aportacions conceptuals, però també en el coneixement de les pràctiques professionals en petita infància i de suport a les famílies.

2. Per la seva naturalesa **holística i intersectorial**

Una trentena d'experts en diferents disciplines i àmbits professionals de la petita infància i les famílies fan possible una formació veritablement integral i transversal de l'etapa 0-3.

3. Per la seva **metodologia participativa i oberta a l'aprenentatge i enriquiment personal**

Aposta per la presencialitat, pels grups reduïts i l'intercanvi de sabers entre el professorat, els professionals i l'alumnat dins i fora l'aula. Les visites a centres de treball amb petita infància, i un viatge anual d'estudis formen part de l'oferta formativa.

4. Per la seva **sòlida capacitació professional**

Formació que garanteix les competències necessàries per atendre els infants i alhora ofereix un bon acompanyament a les famílies en la cura i educació dels infants petits en una etapa transcendental i alhora de gran vulnerabilitat.

DESTINATARIS

Professionals que treballen amb infants de 0-3 en serveis professionals dels **diferents sectors**: Educació, Salut, Serveis Socials, Cultura, Esports, Justícia... i en **diversos escenaris**: Escoles Bressol, Espais Familiars, Equips de Salut Materno-infantils, Centres de Salut Mental Infantil, Centres de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç, Unitats Bàsiques d'Atenció Social, Ludoteques, Biblioteques, Centres Culturals, Poliesportius, Fiscalia de menors...

Membres d'entitats ciutadanes que desenvolupen projectes de criança i acompanyament a famílies en el tercer sector, com ara associacions de mares i pares d'alumnat, centres d'esplai, grups d'ajuda mútua, ONGs, empreses socials...

Titulats universitaris i/o de cicles formatius que vulguin treballar en l'atenció a la petita infància i famílies: tècnics d'educació, mestres, educadors/es socials, treballadors/es socials, infermers/es, psicologia, pedagogia, fisioterapeutes, logopedes, medicina, sociologia, antropologia, dret...

Docents en actiu que vulguin aprofundir en una mirada holística, sistèmica i contextualitzada de la criança.

CAPACITACIÓ DE LA FORMACIÓ

- Descobrir una nova mirada holística, sistèmica i contextualitzada de l'infant de 0 3 i la seva família.
- Acompanyar a les famílies amb infants de 0 3 que transiten per una etapa transcendental però de gran vulnerabilitat.
- Identificar les condicions que afavoreixen una criança saludable.
- Respondre a la doble i inseparable funció de vetllar pels drets i les necessitats dels infants i acompanyament a les famílies.
- Conèixer el procés de gestació, naixement i criança, així com les capacitats i potencialitats dels infants.
- Acompanyar a les famílies en el seu rol d'educadors tot partint d'una aproximació a la maternitat, paternitat i la criança amb aferrament, positiva i responsiva.
- Desenvolupar habilitats estratègiques, socials i empàtiques per l'acompanyament del grup familiar, grups d'ajuda mútua i el treball en xarxa intersectorial.

QUINA ACREDITACIÓ OFERIM

- Postgrau en Criança 0-3 i benestar familiar.
- Postgrau en Acompanyament a les famílies 0-3 en xarxa.
- Màster en Criança 0-3 i acompanyament a les famílies en xarxa (en el cas d'haver cursat els dos Postgraus i presentat el Treball de Fi de Màster).
- En el cas de no disposar d'una titulació universitària, s'emetrà el títol de Diploma d'Extensió Universitària.

QUI SOM

Persones procedents de diferents disciplines implicades en la defensa dels drets dels infants més petits, sensibles als canvis socials que s'estan donant i decidits a facilitar una formació actualitzada als professionals inquiets per a la millora contínua de la seva tasca.

L'**Equip Impulsors** constitueix des d'una mirada holística i amb la finalitat de dissenyar, revisar i cercar una millora contínua d'aquesta formació.

El **Grup Docent** està configurat per un col·lectiu de professorat de reconegut prestigi i vinculat a una pràctica professional i investigadora en el seu àmbit específic.

L'**Equip de Direcció i Coordinació** treballa de manera compartida i compenetrada per fer que aquesta formació, que parteix de la realitat, sigui de la màxima qualitat.

CARACTERÍSTIQUES DEL CURS

Nombre d'hores i crèdits:

750 hores (30 crèdits ECTS) distribuïdes en: 250 hores de treball presencials + 125 hores pràctiques (inclou pràctiques en centres, visites a institucions i viatge d'estudi) + 375 hores de treball autònom

Durada: Octubre 2021 - Juliol 2022. Classes presencials. Divendres de 17.30 a 21.30 h. i un dissabte al mes de 10.00 a 14.00 h. i/o de 15.30 a 19.30 h.

Calendari:

Any	mes	divendres	dissabte
2021	Octubre	1, 8, 15, 22, 29	23
	Novembre	5, 12, 19, 26	20
	Desembre	3 10, 17	11
2022	Gener	14, 21, 28	22
	Febrer	4, 11, 18, 25	26
	Març	4, 11, 18, 25	26
	Abril	1, 8, 22, 29	9
	Maig	6, 13, 20, 27	
	Juny	3, 10, 17	
	Juliol	1, 9	

Lloc de realització:

Facultat d'Educació. Recinte del Campus Mundet. Passeig de la Vall d'Hebron 171. 08035 Barcelona

Llengua:

català i castellà (depenent del docent)

PROGRAMA

I. EL MARC: CANVI D'ÈPOCA

1. INTRODUCCIÓ A LA CULTURA DE LA INFÀNCIA

per **Vicenç de Febrer, psicòleg**

- Consideració de la infància al llarg de la història
- Evolució del concepte "infància"
- L'atenció als infants 0-3 en institucions escolars al llarg del temps
- Construcció d'una cultura d'infància a les escoles bressol
- Els Drets dels infants petits
- Polítiques públiques de petita infància

2. TRANSFORMACIONS FAMILIARS I DESIG DE PARENTALITAT

per **Laura Torrabadella, sociòloga**

- Transformacions sòcio-històriques en el sistema occidental de família
- Canvis en els imaginaris de gènere i en els rols parentals
- Nova ètica política de la cura

3. EDUCAR ALS 0-3

3.1. Acció educativa al 0-3

per **Teresa Godall, mestra i pedagoga**

- Principis educatius durant la criança
- Necessitats en la primera infància i organització de l'acció educativa
- El rol i cultura de l'adult que educa (imatge d'infant competent)
- Organització de la vida de l'infant des de que neix
- Desenvolupament espontani de l'activitat lliure
- Atenció i cura dels infants i el seu desenvolupament durant el creixement

3.2. Mirada sistèmica

per **Sílvia Palou, psicòloga**

- Una mirada sistèmica sobre la família
- Diferència entre relació i vincles familiars
- Ordres de l'amor

- Implicacions sistèmiques amb les generacions passades
- Cadascú al seu lloc per educar
- Eines sistèmiques per comprendre el nostre lloc a la família
- Ordres de l'ajuda

II. L'INFANT I LA CONSTRUCCIÓ DEL VINCLE

4. GESTACIÓ

4.1. Gestació

per Marta Hernàndez, infermera

- El desig gestacional i l'etapa preconcepcional
- Embaràs i neurobiologia: canvis físics, hormonals i emocionals
- El nadó: l'endogestació i l'exogestació
- La importància de la preparació al naixement

per Neus Querol, doula

- Fonaments per acompanyar
- L'art d'acompanyar; implicacions i límits
- Treball en equip
- Desitjos i expectatives versus Realitat
- Experiències i resultats
- Jocs de rol
- Atenció i cura dels infants i el seu desenvolupament durant el creixement

4.2. Pèrdua del fill durant l'embaràs

per Rosana Moyano i Lola Cabrera, psicòlogues

- Avortament espontani
- Avortament voluntari de l'embaràs
- Avortament mèdic d'embaràs
- Dol perinatal

4.3. Tècniques de reproducció assistida

per **Elisabet Clua**, biòloga

- Aspectes tècnics:
 - Inseminació artificial
 - Fecundació in vitro
 - Donació de gàmetes i embrions
 - Subrogació uterina
- Aspectes legals:
 - Implicacions ètiques/emocions

5. NAIXEMENT

5.1. Naixement, part i postpart

per **Ortrud Lindeman**, doula

- El naixement, part i postpart des de casa

per **Sílvia Arévalo**, metgessa

- El naixement, part i postpart des del centre mèdic

5.2. Lactància

per **Luís Ruiz**, metge pediatre i **Noèlia Rodríguez**, infermera

- Introducció
- Aspectes generals de la alimentació
- Alimentació base per un bon desenvolupament: intrauterí i primeres fases de la vida
- Alimentació de l'infant de 0 a 3 anys
- La llet materna com element essencial
- Lactància en la nostra societat
- Aspectes pràctics de la lactància: inici. Posició, tècnica
- Dificultats més freqüents i solucions
- La lactància a la llar de infants: lactància en diferit
- Durada de la lactància
- Cessar de alletar: causes, tècnica, emocions, altres aspectes

6. DESENVOLUPAMENT I SALUT EN LA CRIANÇA

6.1. Vínclle afectiu i anàlisi de la interacció pares-infants 0-3

per **Marta Sadurní, psicòloga**

- Conceptes clau en el marc de la criança positiva des de la teoria del vínclle afectiu
- Observació del patró relacional intern de pares i fills
- Anàlisi de la interacció mare/pare-infant 0-3
- Introducció a la tècnica de la vídeo-intervenció

6.2. Aportacions de la neurologia i la neurociència

per **Marta Portero, psicòloga**

- Genètica vs. Ambient: Epigenètica
- Desenvolupament del cervell
- Neuroeducació: Aprenentatge, emocions i plasticitat cerebral
- Estrès infantil, resiliència i sobreestimulació

6.3. Diversitat de nadons, prematuritat i neurobiologia

per **Josep Perapoch, metge pediatra**

- Impacte de l'ingrés hospitalari del nadó sobre el desenvolupament
- Cures neonatals centrades en el desenvolupament i en la família

6.4. Alimentació i salut

per **Luís Ruiz, metge pediatre i Noèlia Rodríguez, infermera**

- Alimentació de l'infant amb sòlids
- Alimentació complementaria: Què es?, Per què? Quan? Què? i Com?
- El pediatre i la alimentació del infant de 0 a 3 anys
- Problemes de salut a la infància i abordatge d'un desenvolupament saludable

6.5. Son i plor

per **Rosa Jové, psicòloga**

- Son normal i son patològic
- Desenvolupament i etapes del son infantil
- Dissòmnies i parasòmnies

- Com valorar, diagnosticar i solucionar problemes de son
- Son i alimentació nocturna
- Dormir en companyia: el collit
- Els mètodes d'ensinistrament per dormir
- El plor: mecanismes d'activació i desactivació
- Estrès trauma i memòria associats al plor
- Record infantil i felicitat adulta

6.6. Etapes d'aprenentatge. Principis educatius d'Emmi Pikler en relació a la criança en el 0-3

per Teresa Godall, mestra i pedagoga

- Valor educatiu de l'activitat lliure i desenvolupament global en l'infant
- Desenvolupament global de l'infant. Aprenentatge autònom i competència motriu
- Desenvolupament afectiu i social: dels moments de cura infant-adult als inicis de l'activitat social i els seus aprenentatges (0 a 3 anys)
- Etapes evolutives dels aprenentatges durant els moments de cura i atenció de i amb l'infant: vincle professional i vincle maternal
- L'aprenentatge de la cultura. Relació i representació del món en l'infant
- Ritmes, formes de desenvolupament i d'aprenentatges en els tres primers anys de vida

6.7. Relacions pares-mares-infants 0.3

per Iolanda Vives, psicòloga i psicomotricista

- El desig i decisió de ser família
- Diversitats de models familiars i els processos d'identitat
- Família suficientment bona
- La psicomotricitat com a base de la intel·ligència
- L'acompanyament i la mirada des de la psicomotricitat

6.8. L'autisme en el 0-3

per Júlia Miralvell, neuropsicòloga

- Característiques i comprensió del funcionament mental de l'autisme
- Senyals d'alarma de TEA dels 0 als 3 anys. Eines de detecció i cribratge d'infants amb

risc.

- Com ajudar als infants i les famílies amb TEA? Estratègies clau per la intervenció

6.9. El quotidià i la salut en l'infant de 0-3

per Mari Cruz Molina, metgessa

- Primeres malalties, símptomes de malestar i de benestar, vacunes...

6.10. Negligències i maltractaments

per Sara Pascual, psicòloga

- El trauma en la primera infància
- Els processos traumàtics: trauma complex, crònic i/o acumulatiu
- Trastorns del desenvolupament infantil conseqüència del trauma
- Els trastorns de la parentalitat
- Què són les incompetències parentals i com detectar-les
- Bones pràctiques en la detecció: la importància del treball en xarxa
- La intervenció terapèutica a la franja 0-3 anys

7. ADOPCIONS I ACOLLIMENTS

7.1. Adopcions

per Pere Jaume Serra, psicòleg

- La parella i el dol: esterilitat i infecunditat
- El desig (necessitat del fill)
- L'abandonament i l'adopció
- El procés i els vincles
- La necessitat d'acompanyament
- Drets i deures: l'ètica

7.2. Adopcions internacionals

per Urgell Poch Planas, treballadora social

- Història de l'adopció internacional
- Principals corrents teòrics
- El sistema català: agents i entitats

- El sistema català: procés adoptiu
- Post-adopció
- El futur de l'adopció internacional

7.3. Acolliments

per Carmen Amorós, psicòloga

- L'acolliment familiar. Per què? i per a què?
- Temporalitat de l'acolliment familiar
- Reflexions sobre les motivacions internes que porten alguns adults a ser acollidors
- El nen entre dues famílies: "la seva" (la biològica), i la d'acolliment
- Lloc que ha d'ocupar la família biològica
- Anàlisi de la relació entre les dues famílies
- Identitat i necessitats del nen acollit
- Nivells d'intervenció professional amb la doble situació
- Ètica de l'acolliment familiar

8. DIVERSITAT EN LA CRIANÇA

8.1. Cultures de criança

per Vicenç de Febrer, psicòleg

- La criança al llarg de la història en la societat occidental
- La criança en altres cultures
- Diferents "cultures" de criança en la nostra societat actual
- El paper dels professionals
- Com la cultura condiona la criança i com unes determinades pràctiques de criança modelen la personalitat de l'individu i una determinada cultura

8.2. Estils de vida familiar

per Rosa Jové, psicòloga

- La família com a espai educatiu essencial
- La teoria de l'aferrament
- La relació *entre* els pares
- La relació *amb* els pares

- Estils de vida
- La conciliació de la vida laboral i familiar
- La societat i la tribu
- Vulneració dels drets dels infants a la família
- Solucions per la criança en la societat actual

III. L'ENTORN: POLÍTIQUES I SERVEIS

9. SERVEIS A LA PETITA INFÀNCIA

9.1. Indicadors de risc i Serveis professionals i funcions

per Carme Panchon, pedagoga i educadora social

- Marc normatiu
- Circuit d'atenció i de protecció d'infància i famílies
- Programes i serveis de formació i de col·laboració familiar
- Programes i serveis de separació i de suplència familiar

9.2. Treball en xarxa

per Esteve-Ignasi Gay, metge especialista en medicina preventiva

- El Treball en Xarxa (TX) al territori per a l'acompanyament a les famílies i la promoció d'una criança respectuosa
- Components de la xarxa des de la visió sistèmica i l'aprenentatge social: nodes (centres d'agregació social), relació (influència i autoritat) i intercanvis (factors afavoridors de comportaments de criança)
- Etapes evolutives del TX: reconeixement, coneixement, col·laboració, coordinació i cooperació
- Gestió estratègica i participativa del TX: valor públic i procés social
- Fases de construcció del TX al territori: impuls, constitució, implantació i consolidació
- Simular la construcció del TX en un territori concret

10. POLITIQUES D'INFÀNCIA I FAMÍLIA / EXPERIÈNCIES I BONES PRÀCTIQUES

10.1. Experiències de suport a la parentalitat positiva

per **Sílvia Blanch, psicòloga**

- Anàlisi de la perspectiva de la parentalitat positiva: orígens i implicacions
- La criança responsiva: aspectes claus
- Programes que fomenten la criança responsiva i responsable

10.2. Polítiques de Conciliació

per **Anna Escobedo, sociòloga**

- Polítiques comparades de conciliació de la vida laboral i familiar
- Serveis d'atenció i educació infantil des d'una perspectiva comparada amb altres països de la Comunitat Europea

10.3. L'atenció a la infància en situacions de crisi familiar

per **Meritxell Ortí, treballadora social**

- L'Equip d'Assessorament als Jutjats de Família (EATAF)
- El procés de divorci/separació
- Efectes psicosocials en els nens derivats de la ruptura familiar
- Factors de risc i de protecció
- Projectes educatius i preventius

IV. ACTIVITATS DE RECERCA I DE REFLEXIÓ

per **Núria Rajadell, pedagoga** i **Imma Jeremias, educadora social**

- **Les activitats d'Observació**

Aspectes a tenir en compte en la realització d'observació: organitzatius, materials i humans. L'infant de 0-3. L'adult professional i l'adult familiar. Pautes per a entrevista per a obtenir informació sobre el funcionament del centre.

- **La Carpeta d'Aprenentatge**

Com realitzar una Carpeta d'Aprenentatge. Aspectes organitzatius i aspectes pedagògics. De la descripció a la reflexió. Tècniques d'escriptura. professional i l'adult familiar. professional i l'adult familiar.

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

FACULTAT D'EDUCACIÓ

CRIANÇA 0-3

Acompanyament a les famílies en xarxa

- **El Treball de Fi de Màster**

Com escollir i estructurar un Treball de Final de Màster. Temàtica, finalitat, estructura i procediments de recerca. Cerca bibliogràfica. Metodologies i instruments per a recercar. Fases de realització: inici, seguiment i tancament. Presentació i defensa del Treball davant una Comissió de persones expertes.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Avaluació contínua atenent a:

- Assistència i participació a les sessions presencials (mínim 80 %).
- Activitats d'observació.
- Elaboració i presentació de la Carpeta d'Aprenentatge (alumnat del Postgrau).
- Elaboració i presentació del Treball de Fi de Màster (alumnat del Màster).

EQUIP DOCENT

L'equip docent que imparteix aquest Postgrau aporta la seva expertesa acadèmica i professional des de diferents sabers de les ciències socials i de la salut:

Anna Escobedo, Carme Panchon, Carmen Amorós, Elisabet Clua, Esteve I. Gay, Imma Jeremias, Iolanda Vives, Josep Perapoch, Júlia Miralvell, Laura Torrabadella, Lola Cabrera, Luís Ruiz, Mari Cruz Molina, Marta Hernández, Marta Portero, Marta Sadurní, Meritxell Ortí, Neus Querol, Noelia Rodríguez Núria Rajadell, Ortrud Lindeman, Pere Jaume Serra, Rosa Jové, Rosa Moyano, Sara PascualSílvia Arévalo, Sílvia Blanch, Sílvia Palou, Teresa Godall, Urgell Poch i Vicenç de Febrer